

24.8.2017

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi**ASIA LPY:n lausunto sosiaali- ja terveysalan kilpailusääntöjä arvioineen työryhmän raportista TEM/435/00.04.01/2017**

Lääkäripalveluyritykset ry kiittää mahdollisuudesta lausua sosiaali- ja terveysalan kilpailusääntöjä arvioineen työryhmän 30.6.2017 julkaistusta raportista (työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 30/2017). Raportti sisältää kaksi hallituksen esitysluonnosta kilpailulain muuttamiseksi. Lausuntonaan Lääkäripalveluyritykset ry esittää kunnioittavimmin seuraavaa:

Taustaa: muuttuneet olosuhteet

Työryhmän raportti on laadittu ajankohtana, jolloin arveltiin sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän uudistamista (sote-uudistus) koskevien hallituksen lakiesitysten tulevan hyväksytyksi eduskunnassa. Hallituksen tavoitteena oli avata sosiaali- ja terveyspalvelumarkkinat avoimelle kilpailulle nykyistä huomattavasti laajemmin. Samassa yhteydessä hallitus edellytti, että lainsäädännöllä tulee huolehtia kilpailun toimivuudesta ja monituottajamallin toimintaedellytyksistä uuden palvelujärjestelmän olosuhteissa. Hallituksen huoli oli ja on varsin perusteltu. Markkinoiden onnistunut hyödyntäminen julkisen vallan järjestämistä vastaavalla olevissa sote-palveluissa edellyttää sitä, että alan palvelumarkkinat toimivat.

Julkisella sektorilla on jo nyt käytettävissään useita työkaluja sote-alojen palvelumarkkinoiden kehittämiseksi. Parantamalla hankintapolitiikkaa ja -käytäntöjä sekä hyödyntämällä palvelusetelijärjestelmiä voitaisiin luoda sote-alojen palveluntuottajille toimintaympäristö, jossa erilaiset tuottajatahot voisivat kilpailla tasavertaisista lähtökohdista. Tällöin ei tarvittaisi mitään erillistä sote-alojen kilpailulainsäädäntöä.

Työryhmän raportista

Työryhmä esittää kilpailulakiin säännöstä, jonka mukaan ko. lain yrityskauppavalvontaa koskevia säännöksiä sovelletaan selvästi laajemmin yrityskaupoihin, joissa vähintään yksi yrityskaupan osapuoli tuottaa Suomessa asiakkailleen sosiaali- ja terveyshuollon palveluita taikka terveyspalveluihin liittyviä laboratorio- tai kuvantamispalveluita. Tämä laajennettu ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koskisi pienimpiä alan yrityksiä eikä saman sote-palveluita tuottavan yri-

24.8.2017

tyksen tai yritysryhmän nimissä toimivien yritysten välisiä yrityskauppoja. Esityksen tarkoituksena on varmistaa markkinoiden toimivuus ja asiakkaiden valinnanvapauden toteutuminen rajoittamalla sote-sektorin keskittymistä ja "huolehtia" ennakoivasti palvelumarkkinoiden toimivuudesta myös tulevaisuudessa. Toisena keinona työryhmä esittää pienten sote-yritysten suojelemista. Tällaista suojaavaa mekanismia tarvittaisiin työryhmän mukaan tilanteissa, joissa toinen tuottaja rajaa perusteetta siitä riippuvaisen elinkeinoharjoittajan toimintavapautta – ja siten vääristää kilpailuolosuhteita.

Esitysluonnos on varsin poikkeuksellinen, koska siinä esitetään kilpailulakiin vain yhtä toimialaa koskevaa muutosta. Muutosesitys koskee ainoastaan ilmoitusvelvollisuutta eikä siinä madalleta kilpailuviranomaisen puuttumiskynnystä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että lakiesityksellä vain lisätään merkittävästi hallinnollista taakkaa sekä yrityksille että viranomaisille. Lain soveltaminen johtaa siihen, että säännöksen kohteena olevien sote-alan yrityskauppojen kustannukset nousevat ja yrityskauppojen toteuttaminen viivästyy tarpeettomasti. Lakiesitys ei myöskään ole linjassa hallituksen norminpurkutavoitteiden kanssa.

Hallituksen tavoite palvelumarkkinoiden toimivuuden varmistamisesta on hyvä ja kannatettava. Esitetty keino, kilpailulain muuttaminen, ei ole tavoitteen toteuttamiseen oikea ratkaisu. Erityisesti pienten yritysten omistajat myyvät sote-yrityksiään lähinnä seuraavista syistä: kasvaneet viranomaisvelvoitteet ja niistä aiheutuvat lisäkustannukset ovat muodostumassa kohtuuttomiksi, epätietoisuus sote-uudistuksen vaikutuksista on jatkunut jo vuosia ja tulevaisuus näyttää epävarmalta. Myös voimakkaasti kiristynyt kilpailutilanne on johtanut siihen, että useat yrittäjät eivät usko mahdollisuuksiinsa menestyä itsenäisenä toimijana tulevaisuudessa. Hallituksen jatkovalmisteluun siirtyneessä valinnanvapauslakiesityksessä sote-keskuksilta edellytettävä palveluvalikoima on aivan liian laaja. Tämä yksinään on johtanut siihen, että erittäin monissa sote-alan yrityksessä on jouduttu pohtimaan uudelleen itsenäisenä menestymisen edellytyksiä. Myös hallituksen esitykseen sisältyvät palveluntuottajille maksettavien korvausten määrätymisperusteet, erityisesti korvausten kapitaatiopainoitteisuus, ovat lisänneet epävarmuutta palveluntuottajien keskuudessa.

Näissä olosuhteissa yrityskauppojen vaikeuttaminen ja niihin liittyvän byrokratian lisääminen eivät paranna palvelumarkkinoiden toimintaa ja kehittymistä – pikemminkin päinvastoin. Yritykset toteuttavat yritysjärjestelyjä, fuusioita ja yrityskauppoja parantaakseen kilpailukykyään ja luodakseen edellytyksiä vastata tulevaisuuden haasteisiin, joita myös sote-uudistuksen myötä on tulossa.

Suurimpana jarruna sote-alojen palvelumarkkinoiden kehittymiselle on ollut julkisen sektorin järjestämävastuullisen tahon toiminta: huonoa hankintapolitiikkaa ja hankintojen toteuttamista, julkisen sektorin kilpailua vääristävä oma palvelutuotanto (esimerkiksi liikelaitosmuodossa) sekä palvelusetelijärjestelmien vähäinen hyödyntäminen.

24.8.2017

LPY:n esitys uudesta työryhmästä

Hallituksen aluehallinto- ja sote-uudistukseen liittyvien lakien palautuminen jatkovalmisteluun vaikuttaa myös kilpailulainsäädännön muutostarpeisiin ja johtanee työryhmän lausunnolla olevan raportin uudelleen arviointiin.

Esitämme, että työ- ja elinkeinoministeriö perustaa työryhmän, joka selvittää ja tutkii laajasti, miten lainsäädännöllä tai viranomaisohjeistuksella voitaisiin kehittää sosiaali- ja terveystalouden palvelumarkkinoita. Tämän työryhmän on syytä käydä tiivistä vuoropuhelua aluehallinto- ja sote-uudistusta valmistelevien tahojen kanssa. Työryhmän työskentelyyn on kytkettävä mukaan myös elinkeinoelämän järjestöjen edustajat. Lääkäripalveluyritykset ry osallistuu mielellään kyseisen työryhmän työskentelyyn.

Kaikkeen edellä mainittuun viitaten Lääkäripalveluyritykset ry ei pidä työryhmän raportissa esitettyjä lakimuutoksia tässä vaiheessa perusteltuina.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja
puh. 040 518 5799
ismo.partanen@lpy.fi